

van de hak op de tak met Jac

Verslag van de Contactmiddag van 18 februari 2026.

De Oranje zaal zit goed vol en voor laatkomers moeten er nog een flink aantal stoelen bij geplaatst worden.

Nadat de voorzitter de bijeenkomst op christelijke wijze geopend heeft krijgt Jac Ruiten het woord. Als echte Kampenaar, oud-onderwijzer en zanger vertelt hij op speelse wijze over de luisterrijke historie van Kampen; zijn verhaal larderend met voorbeelden en met uitleg over de herkomst van bepaalde uitdrukkingen.

Op 9 juli 1227 verschijnt de naam Kampen voor het eerst in een archiefstuk (bewaard in Zutphen). Daarom wil men in 2027 een jaar lang via allerlei feestelijkheden vieren dat Kampen 800 jaar bestaat. De provincie Overijssel bestaat het jaar daarop 800 jaar.

Kampen is waarschijnlijk gesticht door Friezen op de vlucht voor het hoge water. Zij hadden de gewoonte terpen te bouwen, het Latijnse woord voor terp is campus.

Vanaf het hoogste, oudste punt, waar nu de Bovenkerk staat, werden in een lange rij allemaal terpen gebouwd (meervoud: Campis). De 'dalen' tussen de terpen werden van lieverlee opgevuld en zo ontstond de Oudestraat, die nu nog steeds hoger ligt dan de evenwijdig lopende straten. En de stegen er dwars op lopen dan weer af. Op het scherm is een oude plattegrond van Kampen te zien van Blauw. Deze kaart is nog gebruikt bij het stadsontwerp van New York!

In de Middeleeuwen was Kampen zo ongeveer de belangrijkste stad van de Lage Landen. In de 14^e eeuw telde de stad al 10.000 inwoners en 20 stadspoorten. Vanuit Kampen konden koggeschepen via de Zuiderzee overal naar toe varen, o.a. om Jutland heen naar de Oostzee. Kampen bezat eind van de 15^e eeuw wel 800 koggeschepen met schietgaten achter op het 'kasteel' van de kogge om je te verdedigen tegen de kapers. In deze kogge pasten wel 65 karrevrachten lading. In 1448 kreeg Kampen een brug over de IJssel, daarmee was het de 2e stad in Nederland met een brug over een rivier. Maastricht was eerder. Mensen die onder de brug door voeren en weigerden tol te betalen werden uitgescholden voor 'blauwvingers'.

Kampen was één van de laatste steden die zich aansloot bij het Hanze-verbond, maar werd een heel belangrijk lid.

Na 1500 was er steeds meer sprake van verzanding van de IJssel. Amsterdam werd belangrijker dan Kampen, al kon men daar de stroom schepen soms niet aan en moest men steeds meer kanalen graven. Dan moesten schepen voor het eiland Pampus liggen wachten tot ze de stad in konden varen. Ze lagen dan 'voor Pampus'.

Jac vertelt over de hygiëne in Kampen in de Middeleeuwen. Geen riool; po's werden geleegd op straat en als je door de nog ongeplaveide Oudestraat liep moest je 'door dik en dun'. Gelukkig lagen er veel kiezels in de IJssel en werd de Oudestraat al vroeg geplaveid. Rijken die betaald hadden om in de Bovenkerk begraven te worden, konden niet zo diep de grond in vanwege het veen. Daardoor hing er een lijklicht in de kerk. Vandaar ook dat we spreken over 'rijke stinkers'. Om de lucht wat te verdrijven werd er veel wierook gebruikt in de kerk.

Hierna volgt een quiz met 10 vragen, per tafel een groep. Helaas zijn er geen prijzen te winnen! Jacob Hoogstede, de marktkoopman, biedt namens de Kamper marktkramen een heerlijke gevulde koek aan voor in de pauze bij de koffie/thee en deelt waardebonnen uit, te gebruiken op de verplaatste zaterdagmarkt.

Het tweede deel van de middag luiden we in met het zingen van 'het Kamper Stedelijk'; met uiteraard Jac Ruiten als leadzanger achter de microfoon. Hij vertelt daarna over de schilder Hendrick Avercamp (1585-1634), die in de

'kleine ijstijd' in Kampen als doofstomme jongen opgroeide ('de stomme van Kampen') en bekend is om zijn winterlandschappen. In 2027 komen al zijn schilderijen (tijdelijk) naar Kampen en worden ten toon gesteld in het Beleefmuseum (Gothische huis).

Het voorgeslacht van Jac Ruiten zelf komt van Schokland. Hij schetst de ouderdom van het eiland, de stormvloed, de afkalving, de armoede, de inteelt, de ontruiming (die achteraf niet nodig was geweest, want er is later nooit meer zo'n stormvloed geweest). Hilarisch wordt het als hij met een aanwezige dame demonstreert hoe Schokkers heel close om elkaar heen draaiden op de smalle loopplank tussen Schokland Noord en Zuid. Helaas ontbreekt een foto. Zijn voorouders zijn met de helft van de 800 laatste bewoners terechtgekomen in Brunnepe (buiten de toenmalige stadsmuur).

Na nog een tweede quiz en wat dia's over de Gotisch stadstuinen van Kampen en hun historie komt er een eind aan de middag. Als toegift zing Jac 'Langs de oevers van de IJssel' op de wijs van 'het Dorp' van Wim Sonneveld¹.

We kijken terug op een geslaagde middag.

Janine Schaap-Hoetmer

¹ Wat op zijn beurt weer een bewerking is van 'la Montagne' van Jean Ferrat.

Voor al uw:
Schilder- en sauswerk
Houtrotreparaties
Wand- en
plafondafwerking

IJsseldijk 72
8261 LM Kampen
T 038 332 8998
T 06 430 21 261
info@vos-kampen.nl

BRINK BIKES

**"WIJ STAAN VOOR
BETROUWBARE FIETSEN
WAARMEE JE VEILIG
OP WEG KUNT!"**

NIEUWE EN TWEEDEHANDSE FIETSEN | FIETS LEASEN | REPARATIE EN ONDERHOUD | SLEUTEL-SERVICE

Burg van Engelenweg 159, 8271 AP IJsselmuiden T 038-3332425 E info@brinkbikes.nl
WWW.BRINKBIKES.NL